

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Prasības iesniegšana Tiesā](#) > [Tiesu Sistēma \(ES Un Valstu\)](#) > [Specializētās Valstu Tiesas](#) France

Saturu nodrošina
Francija

Specializētās valstu tiesas

Francija

Šajā sadaļā pieejams pārskats par Francijas konstitucionālajām un administratīvajām tiesām.

Konstitucionālā padome

Konstitucionālā padome (*Conseil constitutionnel*), ko nodibināja 1958. gada 4. oktobrī saskaņā ar Piektās republikas konstitūciju, neatrodas ne vispārējo tiesu, ne administratīvo tiesu hierarhijas virsotnē. Šā iemesla dēļ tā nav augstākā tiesa.

Konstitucionālā padome sastāv no deviņiem locekļiem; trešdaļu no tiem nomaina ik pēc trim gadiem. Locekļus ieceļ uz deviņiem gadiem (bez iespējas palikt šajā amatā vēl vienu termiņu). Trīs no tiem ieceļ republikas prezidents, un pa trim ieceļ katras parlamenta palātas (attiecīgi Senāta un Nacionālās asamblejas) priekšsēdētājs. Bijušie Francijas Republikas prezidenti *ex officio* kļūst par Konstitucionālās padomes locekļiem uz mūžu, ja vien viņi neieņem ar Konstitucionālās padomes locekļa mandātu nesavienojamu amatu, un tādā gadījumā viņi nedrīkst piedalīties Konstitucionālās padomes darbā.

Francijas Republikas prezidents no Konstitucionālās padomes locekļu vidus ieceļ tās priekšsēdētāju.

Lai kļūtu par Konstitucionālās padomes locekli, nav jāsasniedz noteikts minimālais vecums vai jāiegūst konkrēta profesionālā kvalifikācija. Tomēr Konstitucionālās padomes locekļa (*Conseiller*) amats nav savienojams ar valdības locekļa un Ekonomikas un sociālo lietu padomes locekļa amatu, ne arī ar jebkuru vēlētu amatu. Turklāt uz Konstitucionālās padomes locekļiem attiecas tie paši noteikumi par amatu nesavienojamību, ko piemēro Nacionālās asamblejas un Senāta locekļiem.

Konstitucionālā padome ir pastāvīga iestāde, un tās sesiju biežums ir atkarīgs no saņemto pieteikumu daudzuma. Lai pieņemtu nolēmumu, tai ir jābūt pilnā sastāvā. Lietu izskatīšanai ir nepieciešams kvorums, tātad sēdē jāpiedalās septiņiem tiesnešiem. Neizšķirta balsojuma gadījumā izšķirošā balss pieder priekšsēdētājam. Iespēja atsevišķam tiesnesim noformēt dokumentu par nepieņemšanu vairākuma viedoklim nav paredzēta.

Procedūra ir rakstiska un balstīta uz sacīkstes principu. Tomēr ar vēlēšanām saistītos strīdos lietas dalībnieki var sniegt mutvārdu paskaidrojumus. Turklāt lietas dalībniekiem vai to pārstāvjiem ir tiesības sniegt mutvārdu paskaidrojumus sēdē, kurā tiek izskatīti prejudiciāli jautājumi par konstitucionalitāti.

Atkarībā no prasības priekšmeta Konstitucionālās padomes jurisdikciju var iedalīt divās kategorijās.

Jurisdikcija aptver divu veidu jautājumus, kā aprakstīts turpmāk tekstā.

Tiesību aktu konstitucionalitātes pārbaude

Padome lemj par tiesību aktu atbilstību konstitūcijai *ex ante* (*contrôle de constitutionnalité préventif*) abstrakti, neskatot konkrētas situācijas. Parastiem tiesību aktiem vai starptautiskām saistībām šādu pārbaudi var veikt pēc izvēles, bet institucionāliem tiesību aktiem (*lois organiques*) un abu parlamenta palātu reglamentiem tā ir jāveic obligāti. Pārbaudi ierosina pēc parlamenta balsojuma, bet pirms tiesību akta izsludināšanas vai ratificēšanas,

starptautisko saistību apstiprināšanas un katras parlamenta palātas reglamenta stāšanās spēkā. Gadījumos, kad pārbaude nav obligāta, to ierosina vai nu pēc politiskas amatpersonas (Valsts prezidenta, premjerministra, Nacionālās asamblejas vai Senāta priekšsēdētāja), vai pēc 60 deputātu vai 60 senatoru pieprasījuma (*saisine*).

Konstitucionalitātes pārbaudes izņēmuma kārtībā ieviesa 2010. gada 1. martā, stājoties spēkā noteikumam par "prejudiciālo jautājumu par konstitucionalitāti" (*question prioritaire de constitutionnalité*). Kopš minētā datuma ikviens prasītājs vai atbildētājs var tiesvedības laikā apstrīdēt tiesību normu, apgalvojot, ka tā neatbilst konstitūcijā garantētajām tiesībām un brīvībām. Konstitucionālā padome izskata šādus pieprasījumus vienīgi tad, ja tos ir iepriekš apstiprinājis Valsts padome (*Conseil d'Etat*) vai Kasācijas tiesa (*Cour de Cassation*), kurām jāsniedz savs atzinums par to trīs mēnešu laikā.

Konstitucionālā padome lemj par to, kuram no varas atzariem ir jāreglamentē attiecīgais jautājums, proti, vai tas ir jādara likumdevējai varai ar legīslatīvu aktu, vai arī izpildvarai noteikumu veidā. Šādu pieprasījumu padomei var iesniegt attiecīgās parlamenta palātas (Nacionālās asamblejas vai Senāta) priekšsēdētājs vai valdība, kamēr notiek likumdošanas process par attiecīgo jautājumu, bet, ja likumdošanas process jau ir pabeigts, pie tās var vērsties premjerministrs, kurš uzskata, ka legīslatīva akta vietā piemērotāki būtu valdības noteikumi.

Strīdi par vēlēšanām un referendumiem

Konstitucionālā padome lemj par Valsts prezidenta vēlēšanu un referendumu likumību un pasludina to rezultātus. Tā lemj arī par abu parlamenta palātu vēlēšanu likumību un pārbauda arī to, vai noteikumi par deputātu atbilstību un neatbilstību amatam ir likumīgi.

Pieprasījumus Konstitucionālajai padomei par vēlēšanu jautājumiem principā var iesniegt ikviens vēlētājs, un šādu pieprasījumu skaits ir ievērojami pieaudzis, kopš tika pieņemts tiesību akts par vēlēšanu izdevumiem un to kontroli, kurā noteikts, ka parlamenta un prezidenta vēlēšanu kandidātu sūdzības izskata Konstitucionālā padome.

Konsultāciju sniegšana

Pēc valsts vadītāja oficiāla pieprasījuma Konstitucionālā padome sniedz atzinumu par konstitūcijas 16. panta (par īpašām pilnvarām krīzes situācijā) izmantošanu un vēlāk arī par lēmumiem, kas ir pieņemti saskaņā ar to.

Turklāt valdība apspriež ar Konstitucionālo padomi tekstus, kas ir saistīti ar Valsts prezidenta vēlēšanu un referendumu organizēšanu.

Visus nolēmumus pieņem saskaņā ar vienotu formu, tajā ietverot:

- atsauces uz piemērojamajām tiesību normām un procedūras posmiem;
- pamatojumu punktos, kuros analizēti izmantotie argumenti, norādīti piemērojamie principi un sniegta atbilde uz pieprasījumu; un
- punktos sadalītu rezolutīvo daļu, kurā ir izklāstīts pieņemtais lēmums.

Nolēmumi ir saistoši visām valsts, administratīvajām un tiesu iestādēm. Tos nekādi nevar pārsūdzēt. *Res judicata* princips attiecas ne vien uz nolēmuma rezolutīvo daļu, bet arī uz apsvērumiem, kas ir tā pamatā. Tomēr Konstitucionālajā padomē var iesniegt pieprasījumu par būtisku kļūdu labošanu.

Tiesību normu, kas ir atzīta par neatbilstošu konstitūcijai ar *ex ante* nolēmumu, nedrīkst ne izsludināt, ne piemērot.

Tiesību normu, kas ir atzīta par neatbilstošu konstitūcijai, izskatot prejudiciālo jautājumu par konstitucionalitāti, atceļ no Konstitucionālās padomes nolēmuma publicēšanas brīža vai no vēlāka datuma, ja tāds ir norādīts nolēmumā. Konstitucionālā padome nosaka nosacījumus un ierobežojumus tam, kādā mērā var apstrīdēt sekas, ko jau ir radījusi attiecīgās normas piemērošana.

Nolēmumiem, ko pieņem strīdos par vēlēšanām, var būt dažādas sekas, sākot ar vēlēšanu zīmju anulēšanu un beidzot ar vēlēšanu anulēšanu kopumā. Nolēmumos var arī norādīt, ka kandidāts neatbilst prasībām un/vai ka vēlēta amatpersona ir jāatceļ no amata.

Nolēmumus izsniedz lietas dalībniekiem un publicē Francijas Republikas oficiālajā vēstnesī (*Journal officiel de la*

République française); ja tas ir *ex ante* nolēmums, publicē arī parlamenta pieprasījumu un valdības apsvērumus.

Visi nolēmumi, ko Konstitucionālā padome ir pieņēmusi kopš tās dibināšanas, ir pieejami Konstitucionālās padomes tīmekļa vietnē.

Administratīvās tiesas

Administratīvo tiesu uzdevumi

Valsts pārvaldes iestāžu lēmumus var pārbaudīt no valsts pārvaldes neatkarīgas administratīvās tiesas (administratīvo un tiesas funkciju nošķiršana), kuras turklāt ir nodalītas no vispārējās jurisdikcijas tiesām (jurisdikcijas nodalīšana, *dualisme judiciaire*). Pārbaudes var veikt arī administratīvās iestādes, taču tādā gadījumā to lēmumus var iesniegt izskatīšanai tiesā.

Administratīvās tiesas (*tribunaux administratifs*) ir pirmās instances vispārējās administratīvās tiesu iestādes. Ir daudz dažādu specializēto administratīvo tiesu, tajā skaitā:

- tiesu iestādes finanšu jautājumos (reģionālā revīzijas palāta (*chambre régionale des comptes*) un Revīzijas palāta (*Cour des comptes*));
- Nacionālā tiesa patvēruma jautājumos (*Cour nationale du droit d'asile*);
- dažādu nozaru disciplinārtiesas (Budžeta un finanšu disciplīnas tiesa, Tiesnešu augstākā padome, iestādes, kas izskata disciplinārlietas pret konkrētu profesiju pārstāvjiem, augstskolu tribunāli u. c.).

Parasti to spriedumus var pārsūdzēt administratīvajās apelācijas tiesās (*cours administratifs d'appel*), savukārt šo apelācijas tiesu spriedumus var kasācijas kārtībā pārsūdzēt Valsts padomē (*Conseil d'État*). Tādos gadījumos Valsts padome līdzīgi Kasācijas tiesai pārbauda vienīgi to, vai apstrīdētajos tiesu nolēmumos ir pareizi piemērota procedūra un tiesību normas, taču atsevišķos jautājumos, piemēram, attiecībā uz ministru pieņemtiem regulatīviem pasākumiem, Valsts padome ir gan pirmās, gan pēdējās instances tiesa.

Piekritības kolīzijas starp divām tiesu sistēmām izšķir Piekritības kolīzijas tiesa (*Tribunal des conflits*), kuras sastāvā vienādā skaitā ir Kasācijas tiesas un Valsts padomes locekļi.

Konstitucionālā padome uzrauga tiesību aktu atbilstību konstitūcijai, bet nepārbauda valsts pārvaldes iestāžu pieņemtus lēmumus vai rīcību.

Administratīvo tiesu iekšējā struktūra

Administratīvajās tiesās (pavisam 42) un administratīvajās apelācijas tiesās (pašlaik tādas ir 8, bet drīz tām pievienosies arī 9.) ir izveidotas nodaļas. Nodaļu skaits un specializācija atšķiras atkarībā no konkrētās tiesas locekļiem un tiesas vadītāja izvēlētajā iekšējās struktūras modeļa. Valsts padomē ar tieslietām nodarbojas vienīgi Strīdu nodaļa (*Section du contentieux*). Pārējās nodaļas nodarbojas ar administratīviem pienākumiem, nodrošinot Valsts padomes konsultatīvās funkcijas.

Strīdu nodaļai ir 10 apakšnodaļas, un katra no tām specializējas noteikta veida strīdos. Vispārējo administratīvo tiesību jautājumos spriedumu kopīgi pieņem 2 no šīm apakšnodaļām (9 locekļi); ja lieta ir sarežģītāka vai sensitīvāka, to var iztiesāt Strīdu nodaļas līmenī (tādā gadījumā sēdē piedalās apakšnodaļu priekšsēdētāji, Strīdu nodaļas priekšsēdētājs un tā vietnieki, t. i., 17 locekļi) vai Strīdu asamblejā (*Assemblée du contentieux*) (tad sēdē piedalās Valsts padomes nodaļu priekšsēdētāji un Valsts padomes priekšsēdētāja vietnieks, kurš to vada, t. i., 13 locekļi).

Administratīvo tiesu locekļu statuss

Administratīvo tiesu locekļus tradicionāli nedēvē par tiesnešiem (*magistrats*) nozīmē, kāda šim amata nosaukumam ir piešķirta Francijas konstitūcijā; to attiecina tikai uz vispārējās jurisdikcijas tiesu locekļiem. Administratīvo tiesu locekļu darbu reglamentē vispārējie noteikumi par valsts ierēdņu darbu. Tieši tāpēc tiesību aktos, kuri attiecas uz administratīvo tiesu locekļiem, ilgu laiku nebija iekļauti īpaši, tikai viņiem vien paredzēti noteikumi, kas atšķirtos no tiem, ko piemēro citu kategoriju valsts ierēdņiem. Tomēr 20. gadsimta astoņdesmitajos gados noteikumi par administratīvo tiesu locekļu iecelšanu amatā tika pilnveidoti, lai stiprinātu to neatkarību.

Konstitucionālā padome 1980. gada 22. jūlija lēmumā atzina administratīvo tiesu pastāvēšanu un neatkarību, un šīs koncepcijas tagad ir iekļautas pamatprincipos, ko atzīst Francijas Republikas tiesību akti. Tādējādi administratīvo tiesu tiesneši ir ieguvuši īpašu statusu, kas garantē to neatkarību; konkrētāk — tos nevar atcelt no amata.

Turklāt kopš 2016. gada 20. aprīļa, kad pieņēma Likumu Nr. 2016-483 par amatpersonu darbību, tiesībām un pienākumiem, administratīvo tiesu un administratīvo apelācijas tiesu locekļi drīkst sevi saukt par tiesnešiem (*magistrats*) (Administratīvo tiesu kodeksa (*code de justice administrative*) L. 231-1. pants).

Vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešiem ir tikai viena organizācija (*corps*), savukārt administratīvo tiesu tiesnešiem ir divas dažādas organizācijas — viena apvieno Valsts padomes locekļus, bet otra — zemākā līmeņa administratīvo tiesu un administratīvo apelācijas tiesu locekļus.

Iepriekš noteikumi, ko piemēro administratīvo tiesu locekļiem, ilgu laiku bija iekļauti dažādos tiesību aktos, bet tagad tie ir apkopoti Administratīvo tiesu kodeksā.

Juridiskās datubāzes par šiem tematiem

Juridiskās datubāzes Francijā ir pieejamas internetā kā publisks pakalpojums. Tīmekļa vietnē <https://www.legifrance.gouv.fr/> ir pieejamas:

- datubāze *JADE* — Valsts padomes un Piekritības kolīzijas tiesas nolēmumi, administratīvo apelācijas tiesu nolēmumi un atsevišķi administratīvo tiesu nolēmumi;
- datubāze *CONSTIT* — Konstitucionālās padomes nolēmumi.

Vai piekļuve datubāzei ir bez maksas?

Jā, piekļuve datubāzei ir bez maksas.

Īss satura apraksts

Datubāzē *JADE* ir 230 000 nolēmumu, un katru gadu tai pievieno vēl 12 000 nolēmumu, savukārt datubāzē *CONSTIT* ir apkopoti 3500 nolēmumi, un katru gadu to papildina ar 150 nolēmumiem.

Noderīgas saites

[Tiesu piekritība — Francija](#)

■ Lapa atjaunināta: 12/05/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atsoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.